

初級の教え方 インプット理解の練習を考える

การสอนขั้นต้น

แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input

タマサート大学教養学部日本語学科講師
田渕七海子（たぶちなみこ）

2012年3月23日（金）9:10～12:30 @JFBKK

今日の流れ

2

9:10～10:40	自分の授業を振り返ろう 第2言語習得理論におけるインプット 「インプット理解」の練習とは？	ทบทวนการสอนของตนเอง input ในทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input
10:40～11:00	休憩	พัก
11:00～11:30	グループワーク 「インプット理解」の練習を作る	งานกลุ่ม
11:30～12:00	発表・コメント	นำเสนองาน
12:00～12:15	まとめ	สรุป
12:15～12:30	質疑応答	ถามตอบ

日本語教師の声・・・

3

「教えても、使えるようにならない！」
「教えても、話せるようにならない！」

使える・話せる・書ける(=アウトプット)
だけに注目していませんか？

第2言語習得研究の観点から、**インプットと**
アウトプットの関係について考えてみましょう

ลองคิดความสัมพันธ์ของ input กับ output จากมุมมองของงานวิจัย
การเรียนรู้อาษาที่สอง

第2言語(L2)習得研究とは…

4

งานวิจัยการเรียนรู้ภาษาที่สอง คือ...

学習者が第2言語(または外国語)を
どのように習得するのか、
その習得に影響を与えるのは何かなど、
習得に関わる様々な事象を研究する分野

『プロフィエンシーを育てる』 p.222

การศึกษาสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง (หรือภาษา
ต่างประเทศ) เช่น ผู้เรียนเรียนรู้อย่างไร สิ่งใดส่งอิทธิพลต่อการเรียนรู้นั้นๆ ฯลฯ

L1とL2の違い

5

ความแตกต่างของภาษาที่หนึ่งกับภาษาที่สอง

第二言語習得 (L2習得) の場合

- **すでに獲得しているL1がある**
  - **到達度が異なる**
  - **明示的な言語指導がある**
  - **明示的な訂正がある**
  - **性格や動機付けが学習に左右する**
  - **など**
- กรณีการเรียนรู้ภาษาที่สอง
 - มีภาษาที่หนึ่งซึ่งเรียนรู้ก่อนแล้ว
 - ระดับการประสบความสำเร็จต่างกัน
 - มีการสอนกฎทางภาษาอย่างชัดเจน
 - มีการแก้ไขข้อผิดพลาดอย่างชัดเจน
 - ลักษณะนิสัยหรือแรงจูงใจส่งผลต่อ
 การเรียน ฯลฯ

L2習得理論を知っておくと・・・

6

หากรู้ทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง

日々の教室活動に、L2習得理論の知見を
いかしたわずかな工夫を入れることによって

習得に効果的で、楽しい授業になる！

จากการนำทฤษฎีมาปรับใช้กับกิจกรรมในชั้นเรียนจะสามารถทำให้
ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นชั่วโมงเรียนที่สนุกสนาน

自分の授業をふりかえってみよう

7

ลองทบทวนการสอนของตนเอง

● 文法を教える時、何をしていますか？

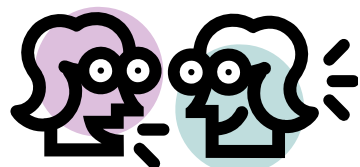
✓ タイ語で説明する(意味、接続)

✓ 教科書の例文を読む

✓

✓

✓

授業を組み立てる時の2要素

8

องค์ประกอบ 2 อย่างในชั่วโมงเรียน

① **インプット**   input   読む・聞く

การรับข้อมูลทางภาษา

② **アウトプット**   output   話す・書く

การถ่ายทอดข้อมูลทางภาษา

文法を教える時の3要素

9

องค์ประกอบ 3 อย่างในการสอนไวยากรณ์

① 形 接続、呼応、文末

② 意味や機能 場面、文脈、話し手の意図

③ 使い方 いつ、どこで、誰が、誰に？

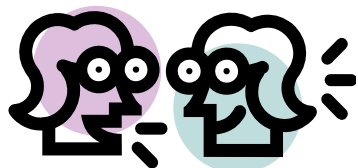
自分の授業をふりかえってみよう

10

ลองทบทวนการสอนของตนเอง

● 文法を教える時、何をしていますか？

- ✓ タイ語で説明する
- ✓ 教科書の例文を読む
- ✓ フラッシュカードで活用を練習する
- ✓ 絵や写真を見て文を作る
- ✓ ロールプレイをする

創造的構築仮説

Creative Construction Hypothesis   Dulay & Burt (1974)

11

สมมติฐานการสร้างอย่างสร้างสรรค์

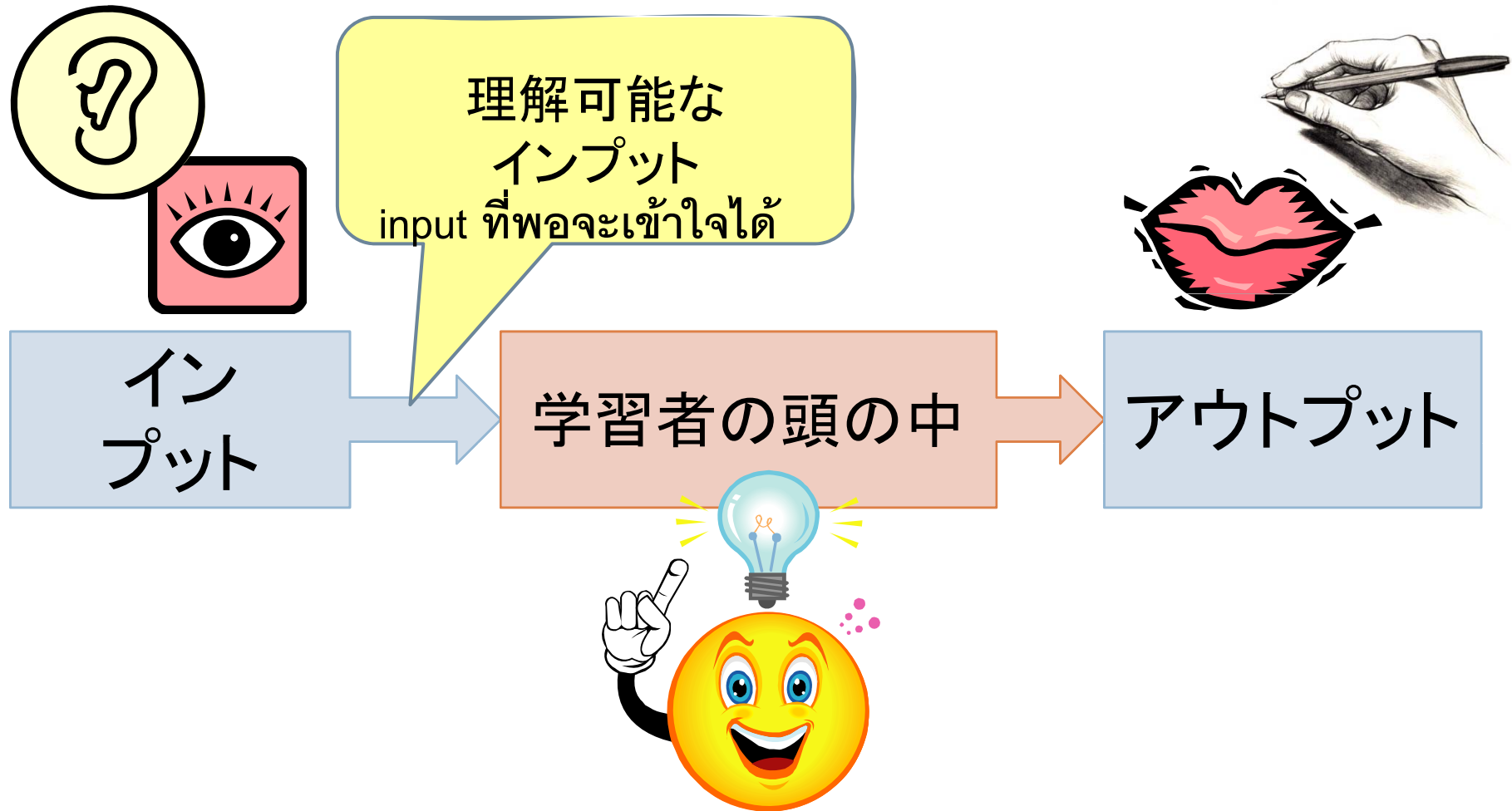
L2の習得過程には、学習者が目標言語を理解し、発話するために、耳にした言語の規則を学習者自らが創造的に構築するプロセスがある。

ในกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง จะมีกระบวนการสร้างกฎเกณฑ์ทางภาษาที่ได้ยินได้ฟังอย่างสร้างสรรค์โดยตัวผู้เรียนเอง เพื่อที่จะทำความเข้าใจและพูดภาษาที่เรียน

L2習得のメカニズム_1

12

กระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง_1

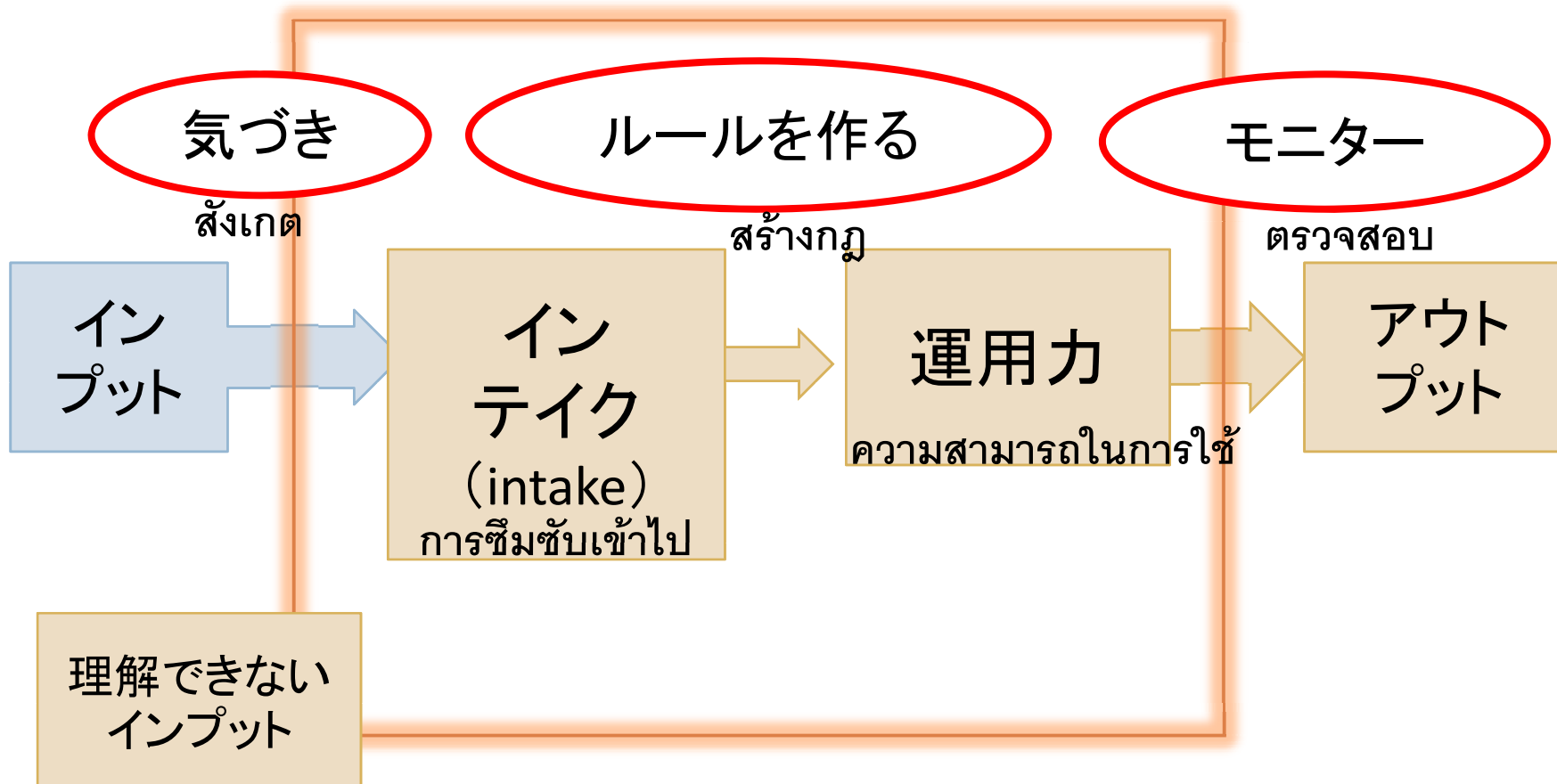
L2の習得のメカニズム_2

Ellis(1994,1995)、横山(1999)をもとに作成

13

กระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง_2

学習者の頭の中

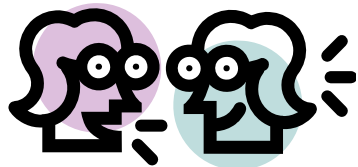

L2の習得のメカニズム_ 3

14

กระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง_3

- このメカニズムの中で、
教師ができることは何でしょうか？
★ 今日は特に**インプット**について考えてみましょう

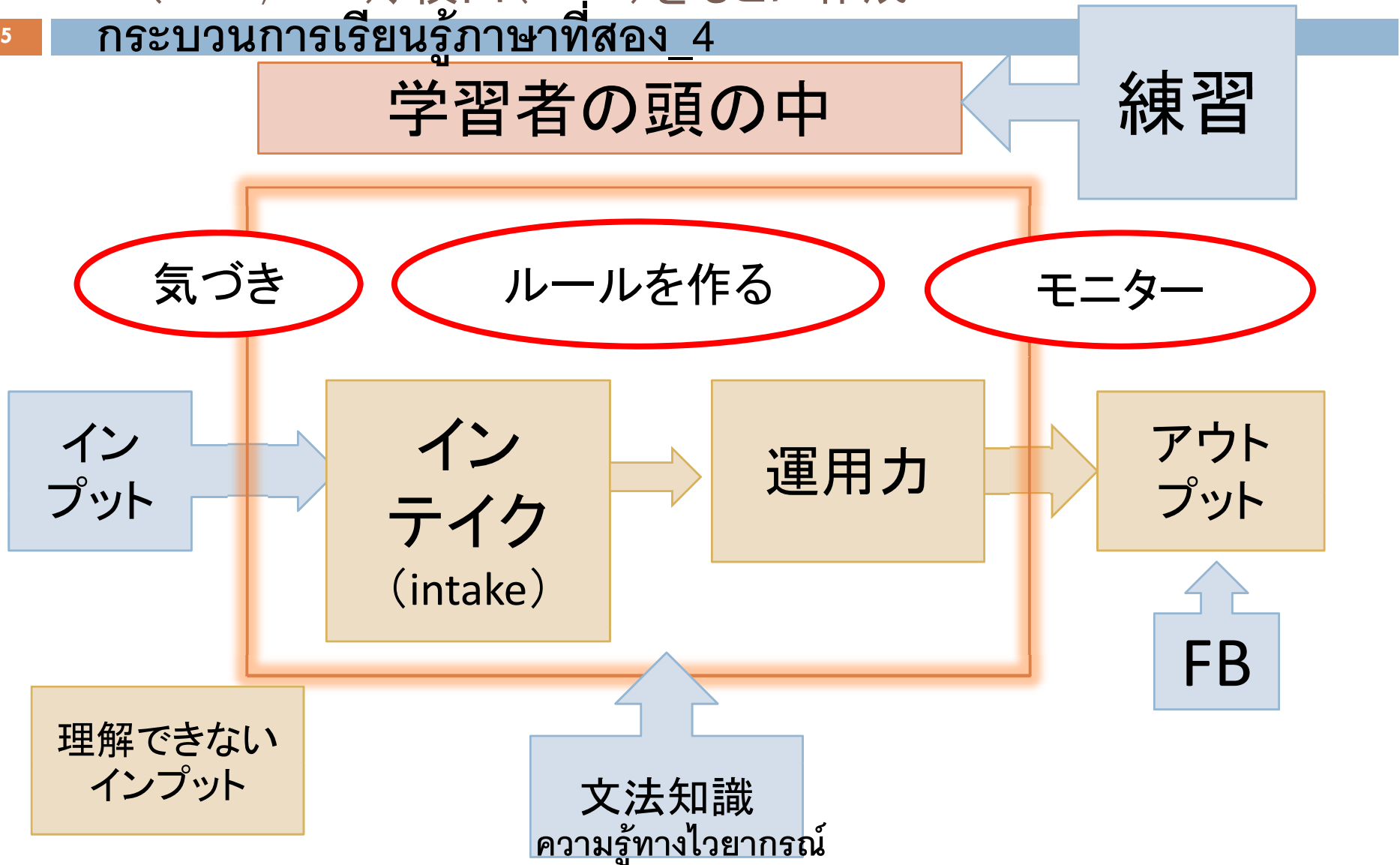

L2の習得のメカニズム_4

Ellis(1994,1995)、横山(1999)をもとに作成

15

กระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง_4

インプットの重要性

16

ความสำคัญของ input

- インプットを与える人(主に教師)が、
難易度、量、内容を
コントロールすることができる

ผู้ให้ input (ส่วนใหญ่คือครูผู้สอน) สามารถควบคุมระดับความ
ยากง่าย ปริมาณ และเนื้อหาได้

インプット仮説

Input Hypothesis Krashen (1982, 1985, 1994)

17

สมมติฐานเกี่ยวกับการรับข้อมูลทางภาษา

- 人が言語を学ぶ方法は、主にメッセージを「理解」すること、すなわち「理解可能なインプット (comprehensible input)」を得ることによってであるとする理論。

การได้รับข้อมูลทางภาษาซึ่งพอจะเข้าใจได้

- L2習得に必要な条件は、大量の現在のレベルより少し難しい理解可能なインプット ($i+1$) に触れることである。

ข้อมูลนั้นอยู่ในระดับที่ยากเกินความสามารถของผู้เรียนเพียงเล็กน้อย

インプットに関する研究

18

งานวิจัยเกี่ยวกับการรับข้อมูลทางภาษา

- 情意フィルターが低いとインプットは取り入れやすくなる。Krashen(1985)
หากตัวกรองอารมณ์ความรู้สึก (เช่น ความกังวล ความเครียด)
อยู่ในระดับต่ำ จะทำให้รับข้อมูลทางภาษาได้ง่าย
- インターアクションの過程で得る「理解可能なインプット」は、気づきを伴う可能性が高い。“ข้อมูลที่พอจะเข้าใจได้” ซึ่งได้รับจากการพูดคุยกับ
อีกฝ่ายมีความเป็นไปได้สูงที่จะทำให้เกิดการสังเกต
- アウトプットの機会は、自らの言語の不足に気付くきっかけとなる。それは、次のインプットをインテイクに変える機能がある。横山(1999)

การถ่ายทอดข้อมูลทางภาษา (output) จะเป็นโอกาสให้ผู้เรียนสังเกตเห็นความบกพร่องในภาษาของตน ซึ่งจะช่วยให้เปลี่ยน input ครั้งต่อไปให้เป็น intake

いいインプットとは？

19

inputที่ดี คือ

● 質のいいインプット

文法を教える時の3つの要素

① 形

② 意味・機能

③ 使い方

● 大量のインプット

● i+1 (少し難しい) インプット

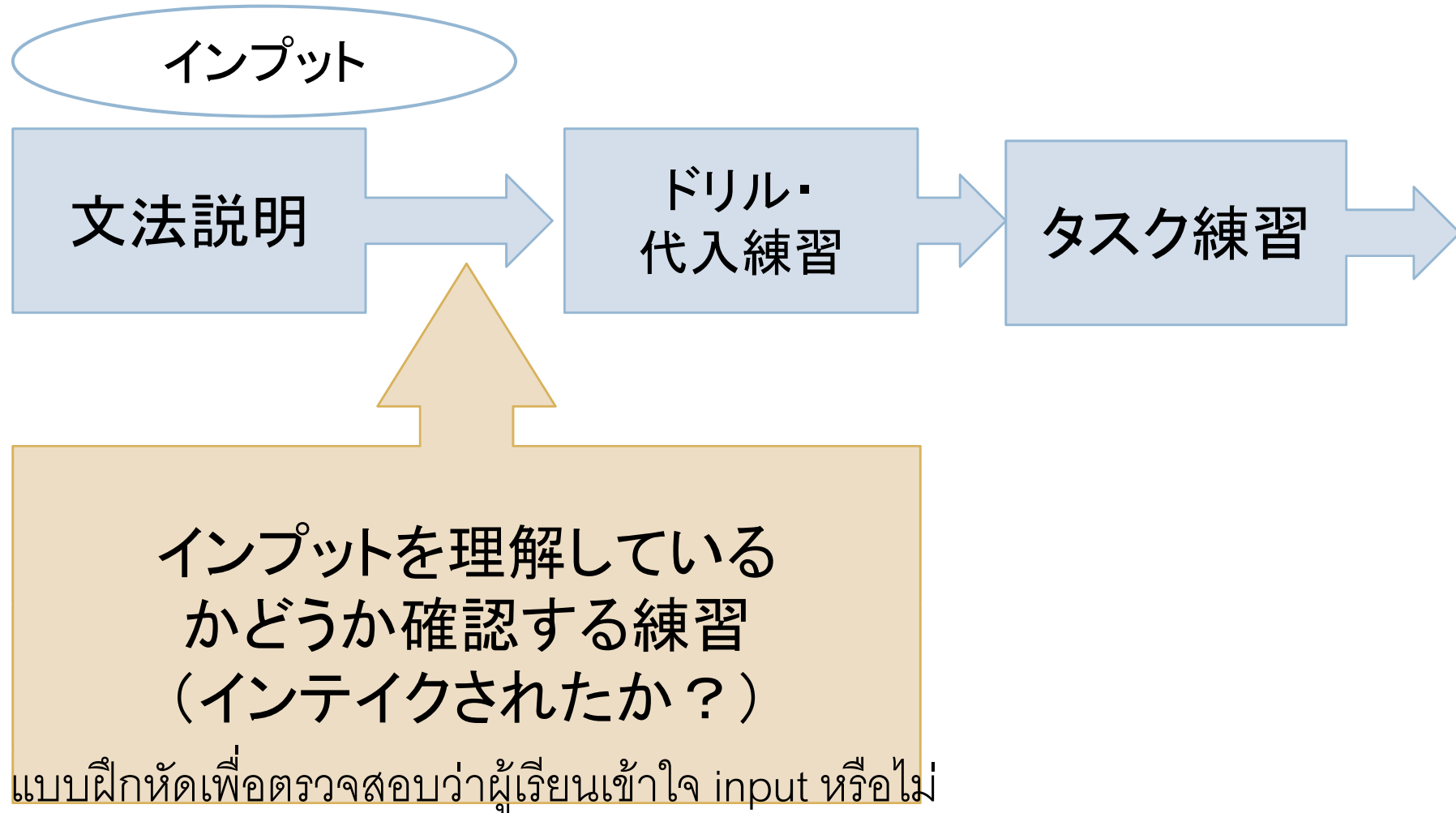
● 学習者の興味や関心に合っているインプット

คุณภาพดี, ปริมาณมาก, ยากเล็กน้อย, ตรงกับความสนใจของผู้เรียน

一般的な授業の流れ

20

ลำดับโดยทั่วไปในการสอน

インプット処理指導

Input Processing instruction (IPI, PI)

21

การสอนให้ประมวลผลข้อมูลที่ได้รับ

- 自然なインプットを十分に与えて、意味と形式のつながりを深く理解させる指導法。文法説明の後、十分な意味理解を促すための聴解タスクを与えることがインテイクにつながり、習得を促進すると考える。

วิธีสอนที่ให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและรูปภาษาอย่างลึกซึ้ง โดยให้ input ที่เป็นธรรมชาติในปริมาณที่เพียงพอ หลังจากอธิบายไวยากรณ์ ให้ฝึกฟังเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย การฟังนี้จะนำไปสู่การซึมซับเข้าไป(intake) และช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

- フォーカス・オン・フォーム (Focus on Form) の一つで、学習者に気付きを促すような活動が行われる。

เป็น Focus on Form อย่างหนึ่ง (Focus on Form คือ วิธีการสอนที่เน้นความหมายและรูปแบบทางภาษา)

สิ่งสำคัญคือการทำกิจกรรมซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสังเกต

インプットの一部を目立たせる工夫

Input Enhancement

22

การทำให้ input โดดเด่น/เป็นที่สังเกต

- インプットの特定の言語要素が注意をひくようにタスクを工夫する

- ・色を変える

เปลี่ยนสี

- ・太字で印刷する

พิมพ์ด้วยตัวหนา

- ・下線を引く

ขีดเส้นใต้

- ・文を構造的に分析して説明する

อธิบายโดยวิเคราะห์ประโยคเชิงโครงสร้าง

など

๗๑๗

インプット理解の練習__例1

23

แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input_ตัวอย่างที่ 1

文法項目 て形＋ください

● Total Physical Response (TPR)

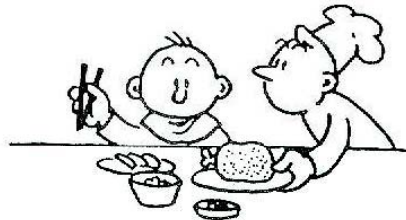
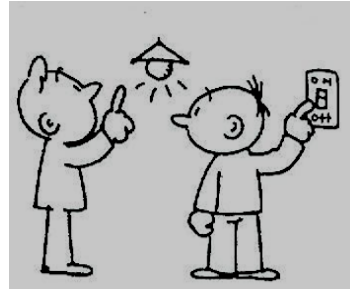
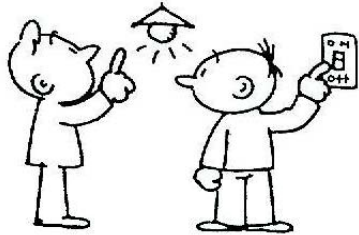
วิธีการสอนแบบให้ผู้เรียนตอบสนองโดยใช้ท่าทาง

インプット理解の練習__例2

24

แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input_ ตัวอย่างที่ 2

● 聞く

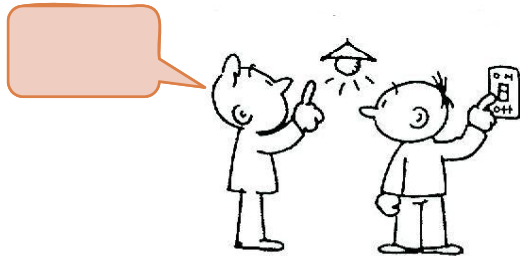

インプット理解の練習__例3

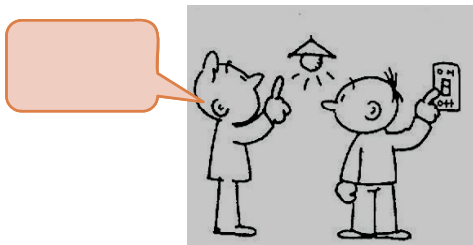
25

แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input_ตัวอย่างที่ 3

● マッチング

● はいってください

● けしてください

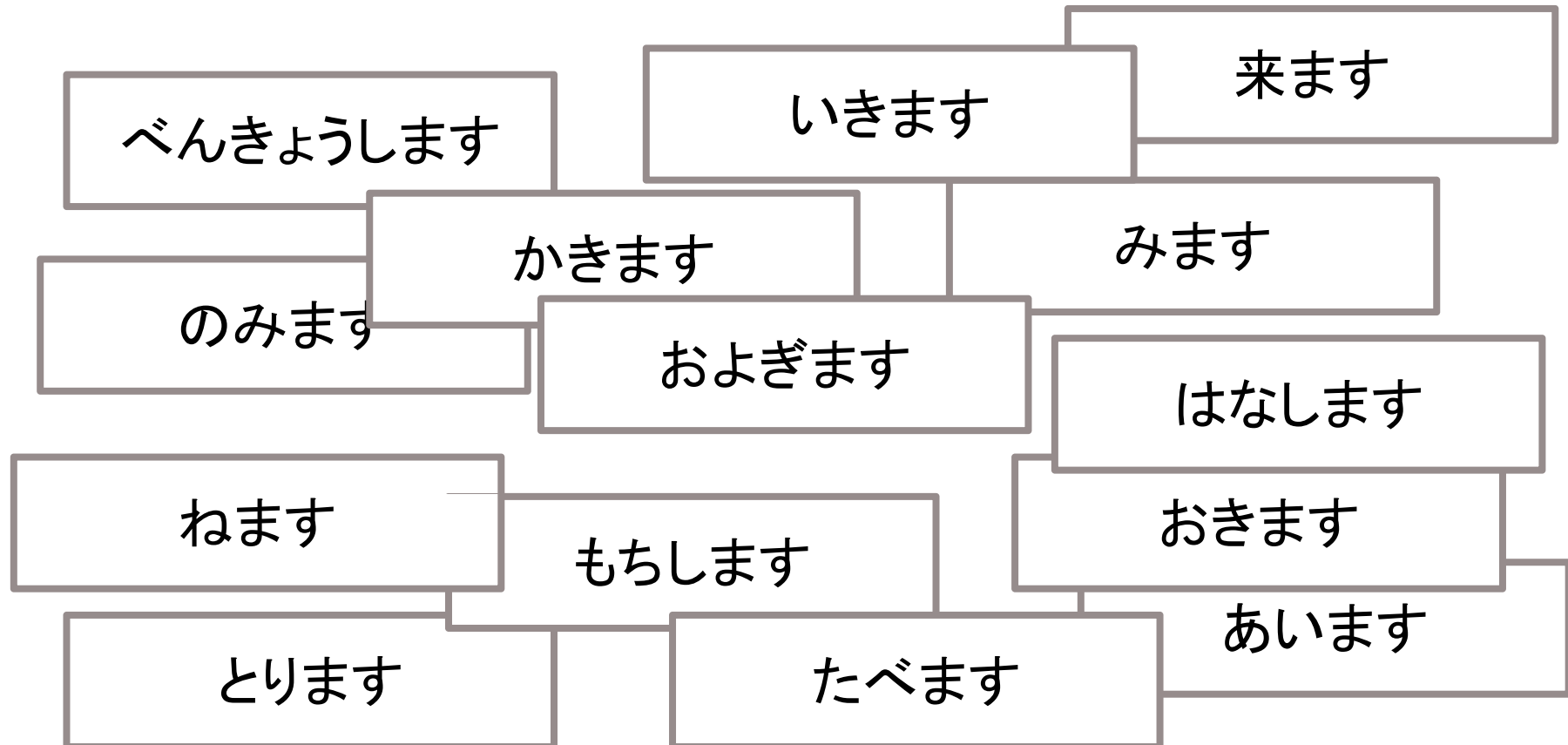
● つけてください

インプット理解の練習__例4

26

แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input_ ตัวอย่างที่ 4

● ルールを確認する

インプット理解の練習__例5

27

แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input_ตัวอย่างที่ 5

● 聞く (+ 書く)

1) すみませ( )。すこしま( )てください( )。

2) ここに( )まえを( )いてく( )さい。

3) _____

インプット理解の練習__例6

28

แบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input_ตัวอย่างที่ 6

● 読む

僕のおばあちゃんは88歳で、元気です。一人で住んでいます。(中略)おばあちゃんが僕のうちへ来たとき、僕は学校で習った歌を歌ってあげます。おばあちゃんは僕に古い日本のお話をしてくれます。そして、パンやお菓子を作ってくれます。おばあちゃんが家へ来ると、家の中がとてもにぎやかになります。

『みんなの日本語 I』 第24課

グループワーク

29

งานกลุ่ม

ช่วยกันคิดแบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input

● インプット理解の練習を作しましょう

- 文法説明の後、教科書の練習をするまでに必要なインプット理解の練習を作ってください。

ช่วยกันคิดแบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input เพื่อให้ผู้เรียนทำหลังจากผู้สอนอธิบายไวยากรณ์และก่อนที่จะให้ทำแบบฝึกหัดในตำราเรียน

- 練習の数は、一つでも二つ以上でもいいです。
- インプット理解の練習は、10-20分ぐらいです。

เวลาที่ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดสำหรับทำความเข้าใจ input 10-20 นาที

★グループの代表者に発表してもらいます。

グループワーク

30

งานกลุ่ม

『あきこと友だち』 第21課

- ① 連体修飾 (การขยายคำนามด้วยประโยคย่อย
ที่ลงท้ายด้วย คำกริยา/คำคุณศัพท์)
- ② ~てくれる・てもらう・てあげる

練習を考える時のポイント

31

ข้อควรระวังในการคิดแบบฝึกหัด

● 質のいいインプット

文法を教える時の3つの要素

① 形

② 意味・機能

③ 使い方

● 大量のインプット

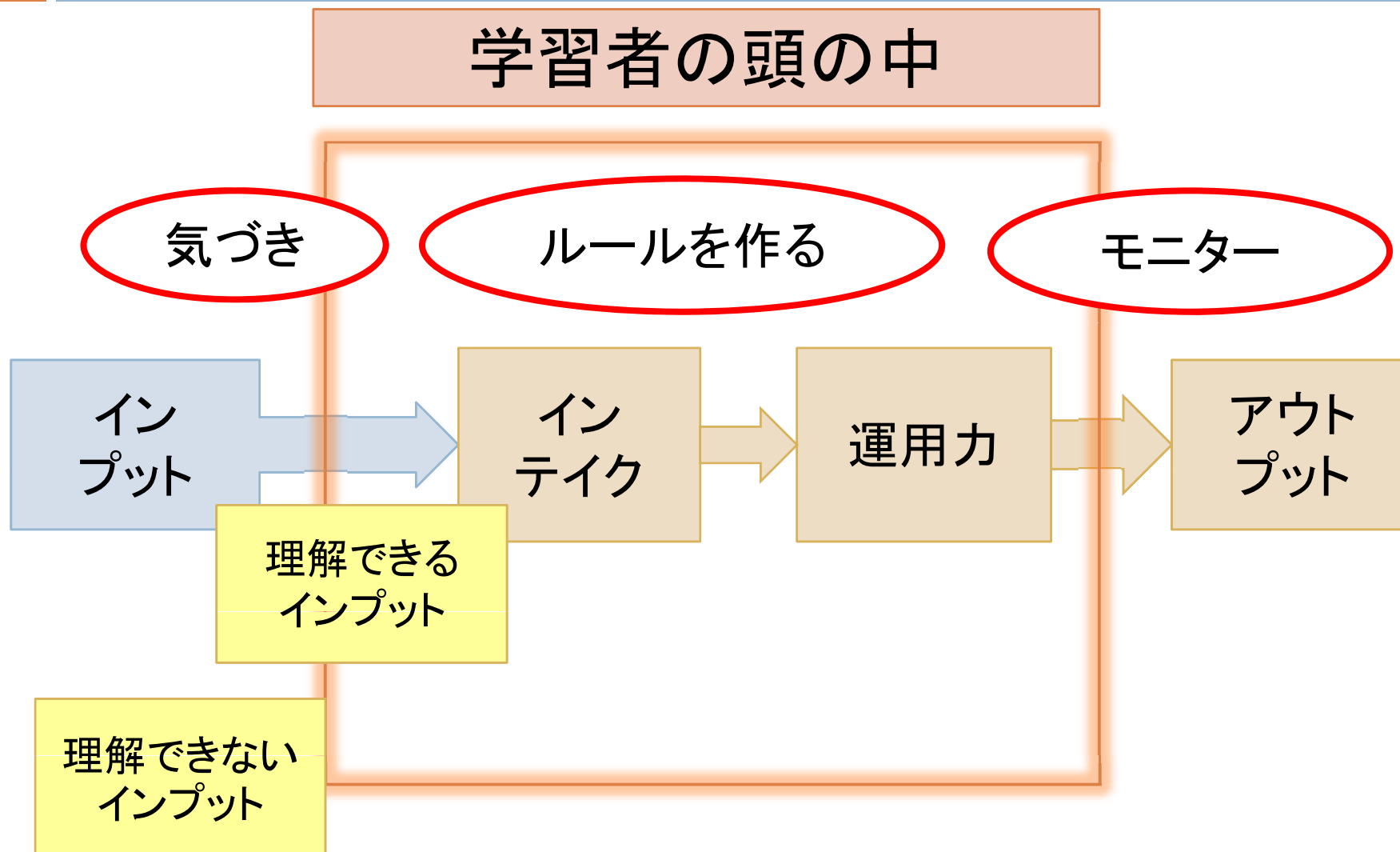
● $i+1$ (少し難しい) インプット

● 学習者の興味や関心に合っているインプット

คุณภาพดี, ปริมาณมาก, ยากเล็กน้อย, ตรงกับความสนใจของผู้เรียน

まとめ

32

参考になる教材

33

สื่อการสอนที่สามารถนำไปอ้างอิงในการคิดแบบฝึกหัด

- 国際交流基金(2010)『文法を教える』
- 小林典子(2010)『わくわく文法リスニング99新装版』凡人社
- 足立章子他(2002)『文法が弱いあなたへ』凡人社
- 足立章子他(2004)『絵で導入・絵で練習』凡人社
- 小山悟(2007)『J.Bridge for Beginners Vol.1』凡人社
- 小山悟(2008)『J.Bridge for Beginners Vol.2』凡人社
- 牧野昭子他(2003)『みんなの日本語初級 I 聴解タスク25』スリーエーネットワーク
- 飯島ひとみ他(2003)『みんなの日本語 初級 I 導入・練習イラスト集』スリーエーネットワーク
- できる日本語教材開発プロジェクト(2010)『できる日本語 初級』アルク

参考文献_1

- 岡崎眸・岡崎敏雄(2001)『日本語教育における学習の分析とデザイン 言語習得過程の視点から見た日本語教育』凡人社
- 白井泰弘(2004)『外国語学習に成功する人、しない人』岩波書店
- 野田尚志(編)(2005)『コミュニケーションのための日本語教育文法』くろしお出版
- 鎌田修他(2008)『プロフィシェンシーを育てる～真の日本語能力をめざして～』凡人社
- 国際交流基金バンコク日本文化センター(2011)『あきこと友だちCan-doハンドブック』

参考文献_2

- 横山紀子(1998)「言語学習におけるインプットとアウトプットの果たす役割ー効果的な「気づき」を生じさせる教室活動を求めてー」『日本語国際センター紀要』第8号
- 横山紀子(1999)「インプットの効果を高める教室活動:日本語教育における実践」『日本語国際センター紀要』第9号
- 萩原廣(2009)「日本語教育におけるディグログロス用教材作成のための基礎的研究」『日本言語文化研究』第13号

ご清聴ありがとうございました

田 渕 七 海 子

namiko.t@hyper.ocn.ne.jp